

ભાવનગર યુનિવર્સિટી
ભાવનગર
ડિપ્લોમા ઈન એસ્ટ્રોલોજી
(જ્યોતિષ વિજ્ઞાનનો ડિપ્લોમા કોર્સ)

પેપર નં.-૧ : જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો ઇતિહાસ

યુનિટ-૧	:	વૈદિક કાળ
યુનિટ-૨	:	પ્રાચીન કાળ
યુનિટ-૩	:	મધ્ય કાળ
યુનિટ-૪	:	અર્વાચીન કાળ
સંદર્ભ	:	સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ

પેપર નં.-૨ : જ્યોતિષ પ્રવેશ

યુનિટ-૧	:	જ્યોતિષની વ્યાખ્યા	૨૦ માર્ક્સ
	:	માનવજીવનમાં જ્યોતિષનું મહત્વ	
	:	જ્યોતિષના પ્રકારો	
	:	જ્યોતિષની પરિભાષા	
	:	જ્યોતિષ અંગે પ્રવર્તતી ગેરસમજો	
યુનિટ-૨	:	નવ ગ્રહોનો પરિચય	૨૦ માર્ક્સ
	:	ગ્રહ સંબંધિત બાબતો	
	:	ગ્રહોની માનવજીવન પર અસર	
	:	ગ્રહોની દૃષ્ટિ	
	:	ગ્રહોનો રાશિ સમય	
યુનિટ-૩	:	જ્યોતિષ અને વિજ્ઞાન	૨૦ માર્ક્સ
	:	જ્યોતિષ અને આયુર્વેદ	
	:	જ્યોતિષ અને વાસ્તુ	
	:	જ્યોતિષ અને સમાજ જીવન	૨૦ માર્ક્સ
યુનિટ-૪	:	ભાર રાશિઓનો પરિચય	
	:	રાશિના માલિકો અને સંબંધો	
	:	રાશિ અને નામાક્ષર	
	:	રાશિની ખાસિયતો	
	:	રાશિની સાંકેતિક સંજ્ઞાઓ અને જાતિ	
યુનિટ-૫	:	રાશિ અને નક્ષત્રોનો સંબંધ	૨૦ માર્ક્સ
	:	શરીરના અંગો અને રાશિઓનો સંબંધ	
	:	ઉચ્ચ-નિમ્ન રાશિઓ	
	:	ગ્રહોની અવસ્થા અને ભાવચલિત થતા ગ્રહો	
	:	વર્કી, માર્ગી અને અસ્ત ગ્રહો	

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

સંદર્ભ ગ્રન્થો

- ♣ ભૃગુ સંહિતા – મહર્ષિ ભૃગુ
- ♣ સંપૂર્ણ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર – મહેશ રાવળ
- ♣ જ્યોતિષ પ્રવેશ – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ જ્યોતિષ વિજ્ઞાન – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ જ્યોતિષ પરિચય – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ જાતે જ્યોતિષ શીખો – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ જ્યોતિષ દર્શન – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ રાશિ ચક્ર – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ જન્મકુંડળીના બાર ભવનો – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ જ્યોતિષ નવનીત – પ્રાણજીવન કાર્પેન્ટર
- ♣ જ્યોતિષ રહસ્ય – પ્રાણજીવન કાર્પેન્ટર
- ♣ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર કે વિજ્ઞાન ? – અશ્વિન ત્રિવેદી

પેપર નં.-૩ : જ્યોતિષ અને પંચાગ

યુનિટ-૧	:	પંચાગની વ્યાખ્યા	૨૦ માર્ક્સ
	:	પંચાગના પાંચ અંગોનો પરિચય	
	:	પંચાગની ઉપયોગિતા	
	:	પંચાગોમાં અપાતા શાસ્ત્રાર્થ અને અન્ય વિષયોની માહિતી	
યુનિટ-૨	:	ગુણમુળ કોષ્ટકની સમજ	૨૦ માર્ક્સ
	:	આઠ ફૂટનો પરિચય	
	:	નાડીદોષ અને તેના અપવાદો	
	:	મંગળ દોષ અને તેના અપવાદો	
	:	યોનિમેળ અને વર્ગવેર	
યુનિટ-૩	:	ચોઘડિયા જોવાની સમજ	૨૦ માર્ક્સ
	:	નક્ષત્રોની સમજ	
	:	હોરાઓ જોવાની સમજણ	
	:	રાહુકાળ વિશે	
	:	પંચક, વિષ્ટુડો, વ્યતિપાત વિશે	
યુનિટ-૪	:	પનોતી કોને કહેવાય ?	૨૦ માર્ક્સ
	:	પનોતી ક્યારે બેસે ?	
	:	પનોતીના પાયા વિશે	
	:	ગ્રહણ કોને કહેવાય ?	
	:	સૂર્યગ્રહણ ક્યારે થાય ?	
	:	ચંદ્રગ્રહણ ક્યારે થાય ?	
	:	અધિક માસ ક્યારે આવે ?	
	:	વદ, સુદ, કૃષ્ણપક્ષ, શુકલપક્ષ, પૂનમ, અમાસની સમજ	

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

યુનિટ-૫	:	ગુજરાતી પંચાગોનો પરિચય	૨૦ માર્ક્સ
	:	જન્મભૂમિ પંચાગ ૨૦૧૦-૧૧નું સર્વાંગી અધ્યયન	

સંદર્ભ ગ્રન્થો

- ♣ પંચાગ ગણિત – સોમેશ્વર જોશી
- ♣ ભૃગુ સંહિતા – મહર્ષિ ભૃગુ
- ♣ સંપૂર્ણ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર – મહેશ રાવળ
- ♣ જ્યોતિષ દર્શન – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ બાળબોધ જ્યોતિષ – રમાશંકર જોશી
- ♣ જ્યોતિષ સાર સંગ્રહ – ડો. મહાસુખલાલ મહેતા
- ♣ નક્ષત્ર જ્યોતિષ અને અવક હડાયક્ર – ડો. ધર્મશ મહેતા
- ♣ સારાવલિ – પંડિત કલ્યાણી વર્મા
- ♣ સરળ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર માર્ગદર્શિકા – સમીર દવે
- ♣ જન્મભૂમિ પંચાગ
- ♣ સંદેશ પ્રત્યક્ષ પંચાગ
- ♣ વૈભવલક્ષ્મી પંચાગ
- ♣ સર્વમંગલ પંચાગ

પેપર નં.-૪ : જ્યોતિષ ગણિત

યુનિટ-૧	:	જન્મકુંડળી એટલે શું ?	૨૦ માર્ક્સ
	:	જન્મલગ્ન કાઢવાની વિવિધ રીતો	
	:	સ્ટાન્ડર્ડ ટાઈમ, ઈષ્ટકાળ, અવધિ, દૈનિક ગતિ, જન્મ સંસ્કાર, સાંપાતિક કાળ ઈત્યાદીની સમજ	
	:	જન્મકુંડળીમાં તારીખ, સમય, સ્થળનું મહત્વ	
યુનિટ-૨	:	સૂર્યાદિ સ્પષ્ટ ગ્રહો અંગે	૨૦ માર્ક્સ
	:	જન્મકુંડળીમાં ગ્રહો મૂકવા બાબત	
	:	સંધિગત કુંડળી અને જન્મલગ્નના અંશ, કળા, વિકળાની સમજણ	
યુનિટ-૩	:	અવક હડાયક્રની સમજ	૨૦ માર્ક્સ
	:	અષ્ટોત્તરી મહાદશા કાઢવાની રીત	
	:	વિશોત્તરી મહાદશા કાઢવાની રીત	
	:	આંતર દશા અને પ્રત્યંત દશા વિશે	
	:	ભુકત દશા અને ભોગ્ય દશા વિશે	
યુનિટ-૪	:	પ્રશ્નકુંડળી એટલે શું ?	૨૦ માર્ક્સ
	:	પ્રશ્નકુંડળી કાઢવાની પદ્ધતિઓ	
	:	વિવિધ પ્રકારની કુંડળીઓ વચ્ચેનો તફાવત	

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

યુનિટ-૫	:	ચંદ્રકુંડળી, ચલિત કુંડળી, સ્પષ્ટ ભાવ કુંડળી, નવમાંશ કુંડળી વગેરે કાઢવાની રીત	૨૦ માર્ક્સ
	:	વિવિધ પ્રકારના કોષ્ટકો	
	:	ગ્રહોના રાશિ પ્રવેશ વિશે	
	:	ગ્રહોના નક્ષત્ર પંવેશ વિશે	

સંદર્ભ ગ્રન્થો

- ♣ ભૃગુ સંહિતા – મહર્ષિ ભૃગુ
- ♣ સંપૂર્ણ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર – મહેશ રાવળ
- ♣ જન્મકુંડળી અને ફળાદેશ – હેમેન્દ્ર શાહ
- ♣ સરળ કુંડળી ગણિત – ડો.મહાસુખલાલ મહેતા
- ♣ જ્યોતિષ પ્રદીપ – આનંદપ્રસાદ જોશી
- ♣ પ્રશ્ન જ્યોતિષ – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ પ્રશ્ન ફળ વિચારણા – શ્રી મહારામ
- ♣ વિશોત્તરી મહાદશા – રમાશંકર જોશી
- ♣ જન્માક્ષર જાતે બનાવતા શીખો – ઓચ્છવલાલ શાહ

પેપર નં.-૫ : જ્યોતિષ ફળાદેશ

યુનિટ-૧	:	જન્મકુંડળીના બાર ભવનોનો પરિચય	૨૦ માર્ક્સ
	:	બાર ભવનો સંબંધિત બાબતો વિશે	
	:	ભાવસ્થાનના કારકોનું ફળ	
યુનિટ-૨	:	ભાવસ્થાનના માલિકોનું વિવિધ ભાવસ્થાનમાં ફળ	૨૦ માર્ક્સ
	:	ભાવસ્થાનમાં રહેલા ગ્રહોનું ફળ	
યુનિટ-૩	:	ગ્રહોની યુનિનું ફળ	૨૦ માર્ક્સ
	:	ગ્રહોની દૃષ્ટિનું ફળ	
	:	ઉચ્ચ-નિમ્ન રાશિ ગ્રહોનું ફળ	
	:	મિત્ર કે શત્રુક્ષેત્રી ગ્રહોનું ફળ	
યુનિટ-૪	:	પિતૃદોષ કોને કહેવાય ? તેનું ફળ શું ?	૨૦ માર્ક્સ
	:	શાપિતદોષ ક્યારે થાય ? શું ફળ આપે ?	
	:	અશુભ યોગ – કાલસર્પ દોષ, અંગાર યોગ, ચાંડાલ યોગ, વિષ યોગ, કેમ દુમ યોગ	
	:	શુભ યોગ – લક્ષ્મી યોગ, વસુપતિ યોગ, રાજ યોગ, ગજકેસરી યોગ, નવપંચમ યોગ, માલાય યોગ	
યુનિટ-૫	:	વિવિધક્ષેત્રની નામી-અનામી વ્યક્તિઓની	૨૦ માર્ક્સ
	:	જન્મકુંડળીઓનું સર્વાંગી અધ્યયન	
	:	દૃષ્ટાંત કુંડળીને આધારે વ્યક્તિનું જીવનદર્શન	

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

સંદર્ભ ગ્રન્થો

- ♣ બૃહત સંહિતા – પરાશરમુનિ
- ♣ ભૃગુ સંહિતા – મહર્ષિ ભૃગુ
- ♣ ભાર્ગવ મંજરી – ભાર્ગવ ઋષિ
- ♣ બૃહદ જાતક – વરાહ મિહિર
- ♣ ફળ દીપિકા – આચાર્યશ્રી મંત્રેશ્વર
- ♣ બૃહદ સંહિતા – વરાહ મિહિર
- ♣ ફળ જ્યોતિષ દર્શન – મહર્ષિ ભૃગુ
- ♣ સર્વાર્થ ચિંતામણિ – ડો.ચંદ્રશંકર
- ♣ ભાવાર્થ રત્નાકર – ડો.ચંદ્રશંકર
- ♣ જ્યોતિષ ચિંતામણી – ડો.ચંદ્રશંકર
- ♣ લઘુ પારાસરી – રમાશંકર જોશી
- ♣ સારાવલિ – પંડિત કલ્યાણ ધર્મ
- ♣ જાતક કલ્પતરુ – ચંદ્રશંકર ઠક્કુર
- ♣ સરળ ફળ જ્યોતિષ – મહેશ રાવળ
- ♣ જ્યોતિષ વિજ્ઞાનના મૂળભુત સત્યો – મહેશ રાવળ
- ♣ જાતક પારિજાત – કપડવંજવાળા
- ♣ રાહુ નિદાન – જયપ્રકાશ માઠક
- ♣ આપની કુંડળી જાતે સમજો – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ જ્યોતિષ ધ્વારા માનવ પરીષા – ચંદ્રકાંત પાઠક
- ♣ અત્યંત જિંદગીનું ભવિષ્ય કથન – રમાશંકર જોશી

ભાવનગર યુનિવર્સિટી
ભાવનગર
જયોતિષના અધ્યાપકો

ક્રમ	પેપર નંબર	અધ્યાપકશ્રીઓના નામ	સંસ્થાનું નામ	કોન્ટેક નંબર
૧	પેપર નં. ૧ થી ૫ ના કોઈ યુનિટ બાકી રહે તો જ...	ડો.પથિકભાઈ પરમાર	કાપડિયા કોલેજ	૯૮૨૪૯૦૭૦૭૦
૨	પેપર નંબર-૧	પ્રા.કૃપાબહેન ભટ્ટ	કાપડિયા કોલેજ	૯૪૨૮૯૯૫૩૨૧
૩	પેપર નંબર-૨/૫	ડો.ભાનુભાઈ પુરોહિત	વળિયા કોલેજ	૯૮૨૪૮૨૮૨૮૨
૪	પેપર નંબર-૩	પ્રા.સુભાષભાઈ મહેતા	નિવૃત્ત સાયન્સ કોલેજ	૨૨૧૦૯૯૯
૫	પેપર નંબર-૫	શ્રી જે.ડી.મહેતા	જયોતિષી	
૬	પેપર નંબર-૪	શ્રી નટવરભાઈ વ્યાસ	જયોતિષી	૨૫૬૩૦૧૦
૭	પેપર નંબર-૧	શ્રી જર્નાદનભાઈ ભટ્ટ	નિવૃત્ત એસ.એન.ડી.ટી.	
૮	પેપર નંબર-૨	પ્રા.ભરતભાઈ ભટ્ટ	કાપડિયા કોલેજ	૯૪૨૬૨૫૫૬૬૫
૯	એડહોક બોર્ડ સભ્ય	શ્રી પરાશરમ	અમદાવાદ	

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

પ્રસ્તાવના :-

જ્યોતિષ એ વિજ્ઞાન અને કળા બન્ને છે. સંપૂર્ણ ગાણિતિક છે. જ્યોતિષ એ ગ્રહો આધારિત શરીર વિજ્ઞાનનો અભ્યાસ છે. જ્યોતિષથી ભૂત ભવિષ્ય વર્તમાનની ઘટનાઓનું ગાણિતિક અને ચોક્કસ દર્શન પામી શકાય છે. જ્યોતિષશાસ્ત્ર ધ્વારા આવનારી આફતોની કે ઉમદા તકોની પૂર્વ જાણકારી મળી શકે છે. ગ્રહોના પ્રભાવને પૂર્ણ પણે જ્યોતિષ નિવારી શકતું નથી, પણ ગ્રહોના પ્રભાવની ગાણિતિક અને સચોટ માહિતી આપી શકે છે. સૃષ્ટિના પ્રત્યેક માનવને પોતાના અતીત અને ભવિષ્યની જાણકારીની પ્રબળ ઈચ્છા હોય છે. નભમંડળના ગ્રહો અને જન્મ-લગ્ન તેના જન્મ સમયની સ્થિતિ આધારિત ગાણિતિકતા, સાંસારિક લગ્ન, વૈભવ, શારીરિક સુખ અને આપત્તિઓથી માણસને જાણકાર કરે છે. જેને આધારે મનુષ્ય પોતાના ભવિષ્ય અંગે સર્તક થઈ ગ્રહોના પ્રભાવથી મુક્ત થવાના શાસ્ત્રોક્ત પ્રયાસો કરી શકે છે. આજ આશયથી જ્યોતિષના પાયાના જ્ઞાનનો એક વર્ષનો પાઠ્યક્રમ ભાવનગર યુનિવર્સિટીએ ડિપ્લોમા ઈન એસ્ટ્રોલોજી રૂપે પ્રસ્તાવિત કરેલ છે.

હેતુ :-

આ અભ્યાસક્રમ ભાવનગર યુનિવર્સિટી અને ગુજરાત રાજ્યના વિદ્યાર્થીઓને નીચેના હેતુઓ પૂર્ણ કરવા માટે શરૂ કરવામાં આવેલ છે.

- (૧) વિદ્યાર્થી જ્યોતિષને પોંગા પંડિતોના શાસ્ત્રને બદલે વિજ્ઞાન અને ગાણિતિક સંકલ્પના-ઓથી સમજે.
- (૨) ભારત વર્ષના જ્ઞાનના અખૂટ ભંડાર રૂપ જ્યોતિષ શાસ્ત્રનું ઈતિહાસના સંદર્ભમાં પરિચય મેળવે.
- (૩) જ્યોતિષ વિજ્ઞાનથી પરિચિત થઈ તેના સૂક્ષ્માતિ સૂક્ષ્મ જ્ઞાનને પામવા માટે સજજ બને.
- (૪) પ્રવર્તમાન સમયમાં બજારમાં ઉપલબ્ધ પંચાગ અને જ્યોતિષના આંતર સંબંધને સમજે, ગુણમેળ, ચોઘડિયા, પંચક, વિંછૂડો, પનોતી વિગેરેનો પરિચય મેળવે.
- (૫) ગુજરાતમાં પ્રસિદ્ધ થતા ગુજરાતી પંચાગોનો પરિચય મેળવે.
- (૬) જ્યોતિષ ગણિત અંગતર્ત જન્મકુંડળી, સૂર્યાદિગ્રહો, દશા, અંતર્દશા, પ્રશ્નકુંડળી વિગેરેથી પરિચિત થાય.
- (૭) ફળાદેશના ખ્યાલો, બાર ભવનો, ભાવસ્થાન, ગ્રહોની યુતિ, પ્રતિયુતિ, પિતૃદોષ અને દૃષ્ટાંત રૂપ કુંડળીઓનો અભ્યાસ કરી શકે.

અભ્યાસક્રમનું સ્વરૂપ :-

(૧) અભ્યાસક્રમ સમયગાળો :-

ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમનો સમયગાળો એક વર્ષનો રહેશે.

(૨) પાઠ્યક્રમ :-

પ્રસ્તાવિત પાંચ પ્રશ્નપત્રોનો પાઠ્યક્રમ રહેશે. પ્રત્યેક પ્રશ્નપત્ર ૧૦૦ ગુણ અને ત્રણ કલાકનું રહેશે.

પ્રશ્નપત્ર-૧ : જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો ઈતિહાસ

પ્રશ્નપત્ર-૨ : જ્યોતિષ પ્રવેશ

પ્રશ્નપત્ર-૩ : જ્યોતિષ અને પંચાગ

પ્રશ્નપત્ર-૪ : જ્યોતિષ ગણિત

પ્રશ્નપત્ર-૫ : જ્યોતિષ ફળાદેશ

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

(૩) **અધ્યાપન વ્યવસ્થા :-**

ઉક્ત પાંચ પ્રશ્નપત્ર માટે પ્રત્યેક સપ્તાહમાં ૧૦ કલાકનું કક્ષા અધ્યાપન રહેશે. વર્ષ દરમિયાન પ્રશ્નપત્ર દીઠ ૬૦ કલાકના વર્ગ વ્યાખ્યાનો યોજાશે.

(૪) **પ્રવેશ યોગ્યતા :-**

(૧) ૧૦ + ૨ ની પદ્ધતિમાં ધોરણ-૧૨ પાસ કોઈપણ વિદ્યાર્થી આ અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ શકશે.

(૨) આ અભ્યાસક્રમ સાયંકાલિન હોઈ ડિગ્રી અભ્યાસ ક્રમમાં જોડાયેલ વિદ્યાર્થીઓ પણ પ્રવેશને પાત્ર રહેશે. (મેરીટના આધારે પ્રવેશ આપવામાં આવશે.)

(૫) **પ્રારંભિક વિદ્યાર્થી સંખ્યા :-**

શરૂઆતમાં ૬૦ વિદ્યાર્થીને પ્રવેશ મળશે. જરૂર જણાયે તેમાં વધારો ઘટાડો કરી શકાશે.

(૬) **હાજરી :-**

૮૦ ટકા હાજરી પરીક્ષામાં બેસવા માટે અનિવાર્ય ગણાશે.

૧૦ ટકા હાજરી કન્સીડર કરવાનો અધિકાર માન.કુલપતિશ્રીનો રહેશે.

(૭) **પરીક્ષા :-**

ડિપ્લોમા ઈન એસ્ટ્રોલોજીની પરીક્ષા વર્ષાન્તે થશે. ૧૦૦ માર્ક્સના પાંચ પ્રશ્નપત્ર રહેશે. પ્રત્યેક પ્રશ્નપત્રમાં ઓછામાં ઓછા ૪૦ ગુણ મેળવી પાસ થવાનું રહેશે.

(૮) **ફીનું ધોરણ :- પ્રથમ સત્ર માટે**

શિક્ષણ ફી	:	રૂ.	૨,૦૦૦-૦૦ રહેશે.
રજીસ્ટ્રેશન ફી	:	રૂ.	૫૦-૦૦
લાઈબ્રેરી અનામત	:	રૂ.	૨૫૦-૦૦
લાઈબ્રેરી ફી	:	રૂ.	૨૦૦-૦૦
કોશનમની ફી	:	રૂ.	૨૦૦-૦૦
થેલેસેમિયા ટેસ્ટ	:	રૂ.	૧૦૦-૦૦
વિદ્યાર્થી પ્રવૃત્તિ ફી	:	રૂ.	૫૦-૦૦

કુલ ફી રૂ.૨,૮૫૦-૦૦ × ૬૦ વિદ્યાર્થી = ૧,૭૧,૦૦૦-૦૦

બીજા સત્ર માટે :-

શિક્ષણ ફી	:	રૂ.	૨,૦૦૦-૦૦
લાઈબ્રેરી ફી	:	રૂ.	૨૦૦-૦૦
વિદ્યાર્થી પ્રવૃત્તિ ફી	:	રૂ.	૫૦-૦૦

કુલ ફી રૂ.૨,૨૫૦-૦૦ × ૬૦ વિદ્યાર્થી = ૧,૩૫,૦૦૦-૦૦

ભાવનગર યુનિવર્સિટી

ભાવનગર

(૯) પરીક્ષા ફી :-

વાર્ષિક પરીક્ષા ફી	:	રૂ.	૩૦૦-૦૦ રહેશે.
પરીક્ષા ફોર્મ ફી	:	રૂ.	૨૦-૦૦ રહેશે

(૧૦) અંક પત્ર અને પ્રમાણપત્ર :-

પાંચ પ્રશ્નપત્રોનો અભ્યાસ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરી ૪૦ ટકા ગુણ સાથે ઉત્તીર્ણ થનાર વિદ્યાર્થીને માર્કશીટ તથા ડિપ્લોમા ઈન એસ્ટ્રોલોજી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવશે.

(૧૧) બજેટ અને ખર્ચ વ્યવસ્થા :-

અનુમાનિત ૬૦ વિદ્યાર્થીના પ્રવેશ આધારિત નીચે મુજબનો ખર્ચ રહેશે.

(૧) કોર્સ કો-ઓર્ડીનેટરનું માનદવેતન	:	રૂ.	૦,૩૦,૦૦૦-૦૦ (વાર્ષિક)
(૨) વહીવટી આસિસ્ટન્ટનું માનદવેતન	:	રૂ.	૦,૧૮,૦૦૦-૦૦ (વાર્ષિક)
(૩) પટ્ટાવાળા માટેનું માનદવેતન	:	રૂ.	૦,૧૨,૦૦૦-૦૦ (વાર્ષિક)
(૪) અધ્યાપકોનો વર્ગ વ્યાખ્યાન પુરસ્કાર	:	રૂ.	૧,૨૦,૦૦૦-૦૦ (વર્ષના ૧૨૦ તાસ × ૫ પેપર = ૬૦૦ તાસ × ૨૦૦ રૂ. વ્યાખ્યાન દીઠ પુરસ્કાર)
(૫) સ્ટેશનરી અને પ્રિન્ટીંગ ખર્ચ	:	રૂ.	૦,૧૫,૦૦૦-૦૦
(૬) ટાઈપીંગ તેમજ તાર-ટપાલ ખર્ચ	:	રૂ.	૦,૧૦,૦૦૦-૦૦
		કુલ	રૂ.૨,૦૫,૦૦૦-૦૦